

משחק נחלאות

תחנת יציאה- נקודת יציאה מרחוב בצלאל פינת ניסים בכר (כל חוליה מקבלת מפת רחובות + כרטיסיות לכל תחנה ותחנה)

על כל קבוצה לקבל מפה של הרחובות המקיפים את שכונת הנחלאות. לכל קבוצה יש להגיע לכל תחנה ותחנה ללמוד על המקום דרך כרטיסית המידע ומשם לבצע את המשימה. לאחר שסיימתם לבצע את המשימה אתם יכולים לפתוח את המעטפה הבאה ולצאת תלחנה הבאה. לא ניתן לעבור מתחנה לתחנה ללא ביצוע המשימה הרלוונטית. זוהי תחרות בין הקבוצות והקבוצה המנצחת מקבלת פרס!
בהצלחה !!

באם יש בעיה עליכם ליצור קשר במידי עם המדריכים

משימה קבוצתית 1 - לאורך כל הפעילות עליכם לצלם כמה שיותר שמות של רחובות שהן שכונות בנחלאות על השלטים המיוחדים שלהם

כללי מידע על השכונה

נחלאות הוא כינוי לגוש של 32 שכונות ותיקות בלב ירושלים, שנבנו בין אמצע המאה ה-19 לאמצע המאה ה-20. השכונות הראשונות נבנו על ידי יהודים יוצאי העיר העתיקה (אנשי היישוב הישן) כחלק מתהליך היציאה מהחומות, ואילו החדשות יותר הוקמו על ידי בני עדות המזרח שעלו ארצה לאחר קום המדינה. רוב השכונות מרוכזות בין הרחובות אגריפס ובצלאל. רובן בנויות במתכונת שכונות החצר האופייניות לבנייה היהודית הקהילתית של אותה תקופה. הקרקע נקנתה חלקים חלקים מידי יושבי הכפר הערבי ליפתא שבמערב ירושלים. בשנים האחרונות פועל מיזם שיקום אורבני וקהילתי בנחלאות, הנקרא "פרויקט שיקום לב העיר". שם זה מלמד על מיקומו של גוש השכונות, אך גם על מספר השכונות השותפות בו, ל"ב בגימטריה 32.

השכונות שהוקמו לא היו עשויות מקשה אחת. אפשר למצוא בהן שכונות שהקימו נדבנים שהקדישו בתים למיעוטי יכולת, היו שכונות שייסדו בני עדה מסוימת, או שכונות של "כוללים" שנבנו בכספי תרומות שהגיעו מארץ המוצא של הכולל. מייסדי כל שכונה הנהיגו תקנון שהגדיר את אופייה והרכבה החברתי. השכונות הוקמו בסמיכות מירבית הן בכדי ליצור תחושת ביטחון והן כדי לעמוד בהלכה הקובעת את "תחום השבת".

**משימה קבוצתית 2 - עליכם לצלם מעבר מקובל בין שכונה לשכונה
לפחות 2 (אך סימנו את הגבול בין שכונה לשכונה...) רמז- קיים במעברים בין כל שכונה**

..

**מעבר מתחנה לתחנה- עליכם להגיע לשכונת נחלאות לאחר ששאלתם אנשים איך
להגיע... התחנה הראשונה הינה איזור הבוסתן ספרדי (כתובת) + כרטסת תחנה מידע .**

תחנה - הבוסתן הספרדי -

הבוסתן הספרדי הינו כינוי לתשובה הספרדית של שכונת אוהל משה לשכונת מזכרת משה
האשכנזית. בשכונה זו גרו הרבה משפחות ספרדיות. החיים התוססים של דיירי השכונה
היויים בשירת קודש וחול, בסיפורים משעשעים ובהומור בשפת הלאדינו. אחד מתושבי
השכונה שגדלו בילדותם כאן הינה משפחת נבון

ובניהם הנשיא החמישי של מדינת ישראל –מר יצחק נבון. בשנות השבעים נכתב המחזה
על בסיס החיים בשכונה ע"י יצחק נבון והועלה בתיאטראות ישראל. זהו קולאז' תיאטרלי-
מוזיקלי, המספר את סיפורה של השכונה הספרדית אוהל משה בירושלים של שנות ה-30
של המאה ה-20.

**משימה קבוצתית 3 - עליכם לצלם לפחות 5 בתים עם עיטורי חמסה שונים עליהם
בשכונת הבוסתן הספרדי**

לאחר שסיימתם תחנה זו- עליכם ללכת לבית הכנסת חסד ורחמים (רחוב הכרמל)–

**בית כנסת חסד ורחמים - בית כנסת צנוע השוכן בשכונת מזכרת משה. הוקם על ידי בני
העדה הספרדית בשנת תרפ"ה 1925 במקומו של בית מרזח שפעל בשכונה. את קירו
הצפוני מעטר ציור קיר המתאר את סמטת הכותל המערבי בשנת בניית בית הכנסת. בית
הכנסת ניצב בשורת הבתים המקוריים של השכונה, המקיפים אותה כחומה. בתחילתו בית
זה היה בית מרזח אולם תמורת עשר לירות שאותן הציע יצחק ארמוזה, קצב חמור סבר
וגדל גוף בן העדה הספרדית, הוא הצליח להפוך את המקום לבית כנסת. עד מהרה הפך
בית הכנסת למרכז היוזם פעילויות צדקה וחסד כגון ארגון של בתי תמחוי וסעודות לעניים
והפעלת גן ילדים ברחוב אגריפס. מאז ועד היום בית הכנסת מעוטר בחלונות ויטראז'**

צבעוניים, שלושת החלונות מתארים את חגי ישראל, כלי נגינה ומקומות קדושים. בדלת הכניסה שבדרום חלון מסכית ובו שנים עשר השבטים, מנורה וספר תורה.

משימה קבוצתית 4 - עליכם לצלם את הכניסה לבית הכנסת חסד ורחמים עם הדלת ועליה שנים עשר השבטים. נקודות בונס באם הצלחתם לצלם את בית הכנסת מבפנים ובתוכו את חלונות הויטראז' של חגי ישראל.

מעבר מתחנה לתחנה – עליכם להגיע לתוך שוק מחנה יהודה ושם להגיע לרחוב אליהו בנאי 13 (לשעבר רחוב האגס)

תחנה- רחוב האגס 1 – משפחת בנאי

בית כותלי בית זה התגוררה משפחת בנאי, משפחה ברוכת כישרונות שבניה נשאו את זיכרונות ילדותם אל יצירתם הענפה. המשפחה גרה באיזור כבר מאז המאה ה-19. אליהו בנאי שהיה בנה של המשפחה הגיעה מפרס בשנות ה-80 של המאה ה-19, ובנו מאיר נמנו עם הסוחרים שבנו את החנויות הראשונות ברחוב האגס. לאחר שנים אחדות עברו מאיר ואשתו להתגורר בדירה מרווחת בת שני חדרים מעל חנות הירקות. מאיר, עבד כל היום בחנות שמתחת לביתו, הוא היה איש שקט וצנוע ומנהג היה לו להקיץ משנתו מוקדם מאוד בבוקר, לשבת במטבח כשכוס תה בידו ולזמר לעצמו נעימות.

סבא אליהו, אביו של מאיר, היה ראש המשפחה והתפרסם בכישרון הסיפור, המשחק והנגינה שלו. שעות רבות היו צעירי המשפחה יושבים בחדרו של סבא אליהו ומאזינים לסיפורים ארוכים ומרתקים.

משימה קבוצתית 5 - עליכם לשאול אנשים בשוק לתת לכם לפחות 3 שמות של מפורסמים ממשפחת בנאי ולמה? ולצלם את הסורג בפתח החנות שברחוב האגס. (לצלם תמונה משפחתית של בנאי בכרטסת התחנה)

משימה קבוצתית 6- משימת שוק – קיבלתם 50 ₪ כחוליה. על כל חוליה לרכוש כמה שיותר צ'ופרים לקבוצה המנצחת (קחו בחשבון שאתם לא יכולים להוציא יותר כסף ממה קיבלתם וכן תחשבו מה הייתם רוצים לקנות לעצמכם כקבוצה מנצחת...)

מעבר מתחנה לתחנה- עליכם ללכת לרחוב אגריפס היכן שנמצאת המאפיה של הבחירה הטבעית ולהבין מה מיוחד בבית זה...

תחנה- הבית המקולל –רחוב אגריפס 111

בבתים בגבול בין נחלאות לשוק יש בעיה אחת גדולה: היעדר אור שמש. הבנייה הצפופה גרמה לכך שקרני השמש כמעט שאינן חודרות מבעד למבנים. העובדה המצערת הולידה את אחת האגדות האורבניות היותר ידועות בעיר.

מעשה שהיה, כנראה שכך היה: בוקר אחד השכים הרב שלום שרעבי, ראש ישיבת נהר שלום, כמנהגו משנתו עם הזריחה והתכונן לתפילת הבוקר שלו. אלא שעל פי האגדה, באחד הבקרים התעורר הרב והיה סבור כי השעון חדל לעבוד או שהקדימו שוב את שעון החורף.

כאשר הציץ מחוץ לחלון הבחין כי הבניין שהיה כל העת בבנייה התרומם לגובה, ועתה הוא מטיל צל ומדיר כל קרן שמש מאשנבו. הרב ביקש שתוספת הבנייה תוסר, אך נענה בשלילה. בתגובה הוא הטיל קללה על הבניין, שהיה אמור להיות מוכר כבניין עיני.

הקבלן מאיר עיני בנה את הבניין, שהיה אמור להיות מאוכלס בדירות ובתי עסק. הבניין נחנך בשנות השישים, וכבר מן ההתחלה לא הסתמן כמוצלח. העסקים בו הפסידו כספים ועזבו, התחלופה הייתה גבוהה במיוחד וגם דיירים לא אצו לרכוש דירות במקום. העובדה שלאחר עשרות שנים מצבו הכלכלי של הבניין לא השתפר רק חיזקה את האמונה כי הבניין אכן מקולל. במהלך השנים עברו להתגורר במקום בעיקר אנשים קשי יום ועובדים זרים, והשטח שיועד למשרדים או לעסקים הוסב לדירות נוספות.

על אף שהבניין מוכר משנות השמונים כבניין המקולל, יזמים זריזים מיהרו לפתוח בו קזינו, ולפחות אליהם הבניין העיר פנים לאחר שהמוני מהמרים הפסידו בו את תחתוניהם.

נוסף על כך, אחד הסניפים הראשיים של תנועת כ"ך של הרב מאיר כהנא מצא בית בבניין. אלא שכידוע, תנועת כ"ך הוצאה אל מחוץ לחוק, וסולקה מהמקום בצו בית משפט. הקבלן עיני עצמו הכחיש לאורך השנים את דבר הקללה וטען כי דן מרגלית המציא את הקללה הזו בעיתון "כל העיר", והאחרון הודה בכך שזו הייתה הלצה בלבד. עיני גם הראה כי מסלול השמש בשמים נוגד את פרטי האגדה.

והיו במקום גם עסקים מוצלחים, כמו "סטקיית ג'ינג'י" שעשתה חיל בבניין עד סוף שנות השמונים. "מאיר, השותף שלי, הלך לרב שרעבי וביקש ממנו לברך את המקום", מספר

רחמים מזרחי, מבעלי הרשת. "אני לא יודע אם הייתה קללה או לא, אבל בכל מקרה רצינו ברכה מהרב לפתיחת המקום. הרב הבטיח שהמקום יצליח וכך אכן היה, אנחנו היחידים בכל הבניין שעבדנו".

אחד מחבריו של מזרחי מוסיף: "מה שמדהים הוא שעד היום, חוץ ממקום אחד שעובד שם באמת טוב, הדברים לא עובדים, זה לא מובן". כוונתו למאפיית "הבחירה הטבעית" בבעלות חזי עלון. לפני שפתח את המאפייה הבריאותית הגיע למקום אחיו שבי מלווה באביו, שנתן ברכה לבניין ושינה את שמו ל"בניין המבורך".

משימה קבוצתית 7-משימת הבית המבורך – עליכם להצטלם בפתח החנות של הבחירה טבעית כקבוצה ולברך את המקום!

מעבר מתחנה לתחנה- עליכם לעלות על הרכבת הקלה בתחנת הטורים (עליכם לשאול אנשים היכן התחנה) ועל הרכבת הקלה עליכם לצלם איש חרדי אחד, אישה חילונית אחת –מרקם החברה הישראלית בירושלים

עליכם לרדת בתחנת כיכר הקרויה על שם כלי ירי-יש לשאול אנשים ולרדת בתחנה הנכונה
משימה קבוצתית 8 – לשאול 10 אנשים ברחוב על שם מי נקראת הכיכר ומי ממציא המרגמה?
כיכר הדוידקה

כיכר הדוידקה הוא כינויה הלא רשמי אך השגור של **כיכר החירות**, כיכר מרכזית בירושלים, סמוך לשוק מחנה יהודה. הכיכר מהווה מפגש של רחוב יפו, רחובה הראשי של העיר, עם רחוב הנביאים ורחוב כ"ח. בצידה האחד של הכיכר נמצא מרכז כלל.

הכיכר, שגודלה הוא כ-7.5 דונם, מכונה כך על שם אנדרטת הדוידקה (סוג של מרגמה) שהוצבה בטבורה ב-8 במאי 1956. האנדרטה, שעוצבה ע"י האדריכל ד"ר אשר חירם, בנויה מאבנים ירושלמיות המעוצבות ככובע גרב, הכובע הנפוץ בקרב לוחמי מלחמת העצמאות. על האבנים חקוקים דברי הנביא ישעיהו לחזקיהו המלך: "וגנתי אל העיר הזאת להושיעה" (ספר מלכים ב' י"ט: ל"ד[1]). לפני האנדרטה מוצבת מרגמת הדוידקה כשבלועה פגז מוכן לירי.

מהי דוידקה?

דוידקה היא מרגמה בקוטר 3 אינץ' מתוצרת תע"ש, ששימשה את "ההגנה" וצה"ל במלחמת העצמאות. הדוידקה פותחה על ידי דוד ליבוביץ, נשק של "ההגנה" בחזית הדרום, והיא קרויה על שמו. בסך הכל יוצרו שש יחידות בלבד של מרגמה זו.

הפגז של הדוידקה, ששקל 40 ק"ג, היה בקוטר גדול מזה של הקנה, והוא "הולבש" עליו. טווח הדוידקה היה 300 מטרים לכל היותר.

שימוש הבכורה נעשתה על ידי ההגנה ב-13 במרץ 1948, בהתקפה על שכונת אבו כביר ביפו. שתי מרגמות נמסרו לכל אחת משלוש חטיבות הפלמ"ח. המפורסמות מביניהן היא מרגמה של חטיבה 10 (יפת"ח-פלמ"ח) שמוצבת היום בכיכר על שמה בעיר צפת, ומרגמה עם פגז בקנה שמוצבת בכיכר הדוידקה בירושלים במפגש הרחובות יפו והנביאים.

הדוידקה התקבלה בספקנות בקרב מפעיליה, שכן היא נחשבה לנשק לא אמין, לא מדויק, לא יעיל וגוזל משאבים. בסופו של דבר, הצלחתה הגדולה של הדוידקה הייתה דווקא ברעם החזק שנגרם בעת הפעלתה, שהפיל פחד רב על הערבים וגרם להם לברוח מעמדותיהם.

משימה קבוצתית 9-משימת רכבת קלה

מעבר מתחנה לתחנה- עליכם לעלות שוב על הרכבת הקלה ולנסוע עימה לתחנה שבה יושב ראש העיר ירושלים (העיריה)

ברוכים באים לכיכר ספרא- כיכר העיריה-

כיכר ספרא היא אחת הכיכרות המרכזיות בירושלים, הממוקמת בתחילתו של רחוב יפו שבמרכז העיר, ממערב לחומות העיר העתיקה ובצמוד למתחם הצרפתי. הכיכר נבנתה בשנת 1993, כחלק מבניית הקומפלקס של קריית עיריית ירושלים במקום. היא נקראת על שם יעקב ואסתר ספרא, הוריהם של יוסף ואדמונד ספרא, אנשי עסקים יהודים ונדבנים ידועים יוצאי העיר חאלב שבסוריה, שפעלו רבות למען ירושלים, ותרמו מכספם לבניית הכיכר.

בכיכר עומד פסל סביבתי המדמה צורת שאיבת מים קדומה הקרויה 'בורג ארכימדס'. בנוסף נטועים בה עצי דקל רבים.

**משימה קבוצתית 10- על כל חוליה להצטלם כקבוצה ליד אחד מפסלי
האריות הפזורים ולהחליט מדוע דווקא האריה הנ"ל הוא שנבחר...**

**כל הקבוצה עולה לסיור כולל תצפית בכיכר העירייה ולאחריו ההכרזה על הקבוצה
המנצחת !**